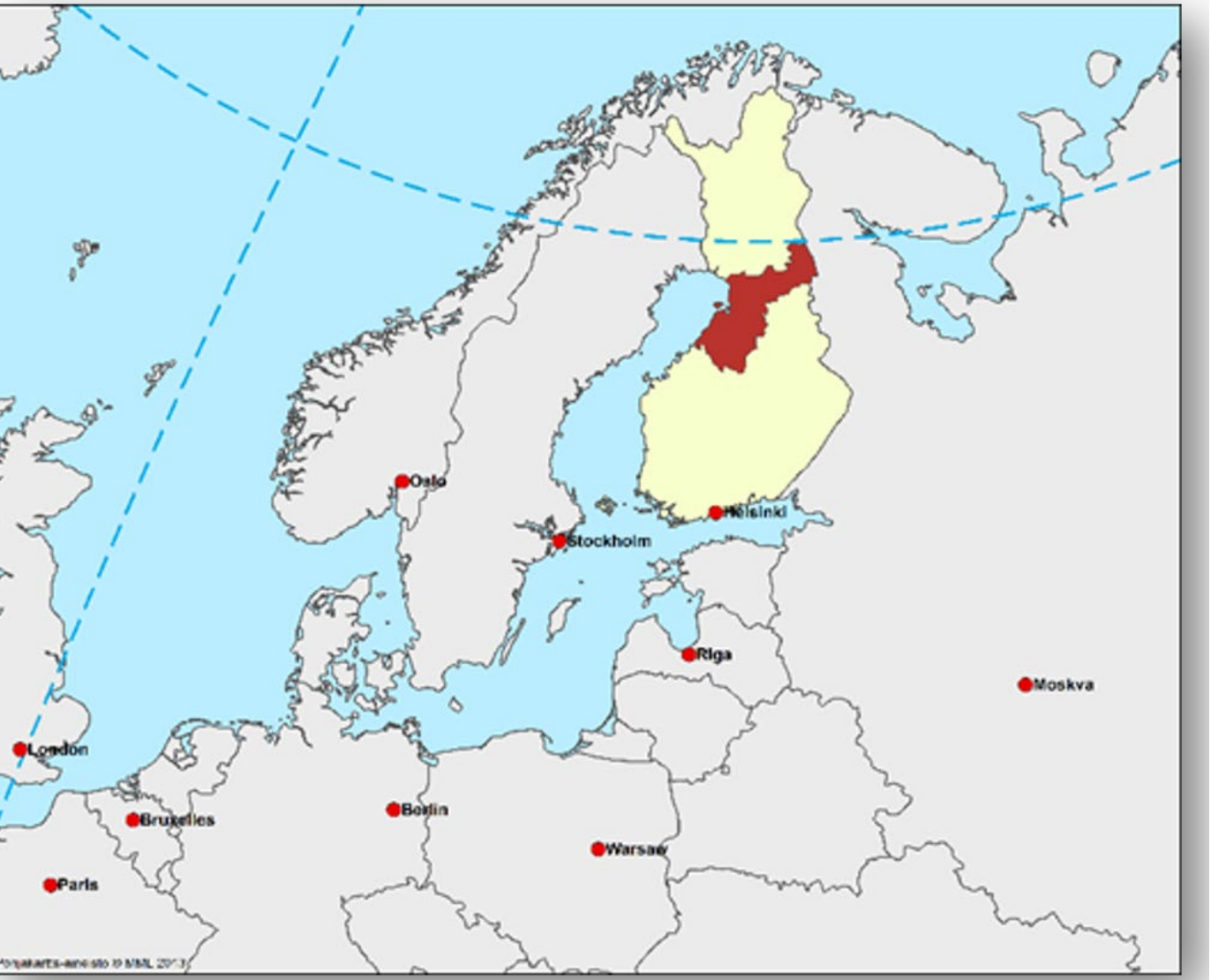
EU:n monivuotisen rahoituskehyksen kumppanuussuunnitelma

9.9.2026

Kehitysjohtaja Tiina Rajala

POHJOIS-POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

EU:n aluekehitysrahoitus vuosina 2021–2027

Suomen EU-saanto kaudella 2021–2027 oli yhteensä 1,6 mrd euroa (EU)

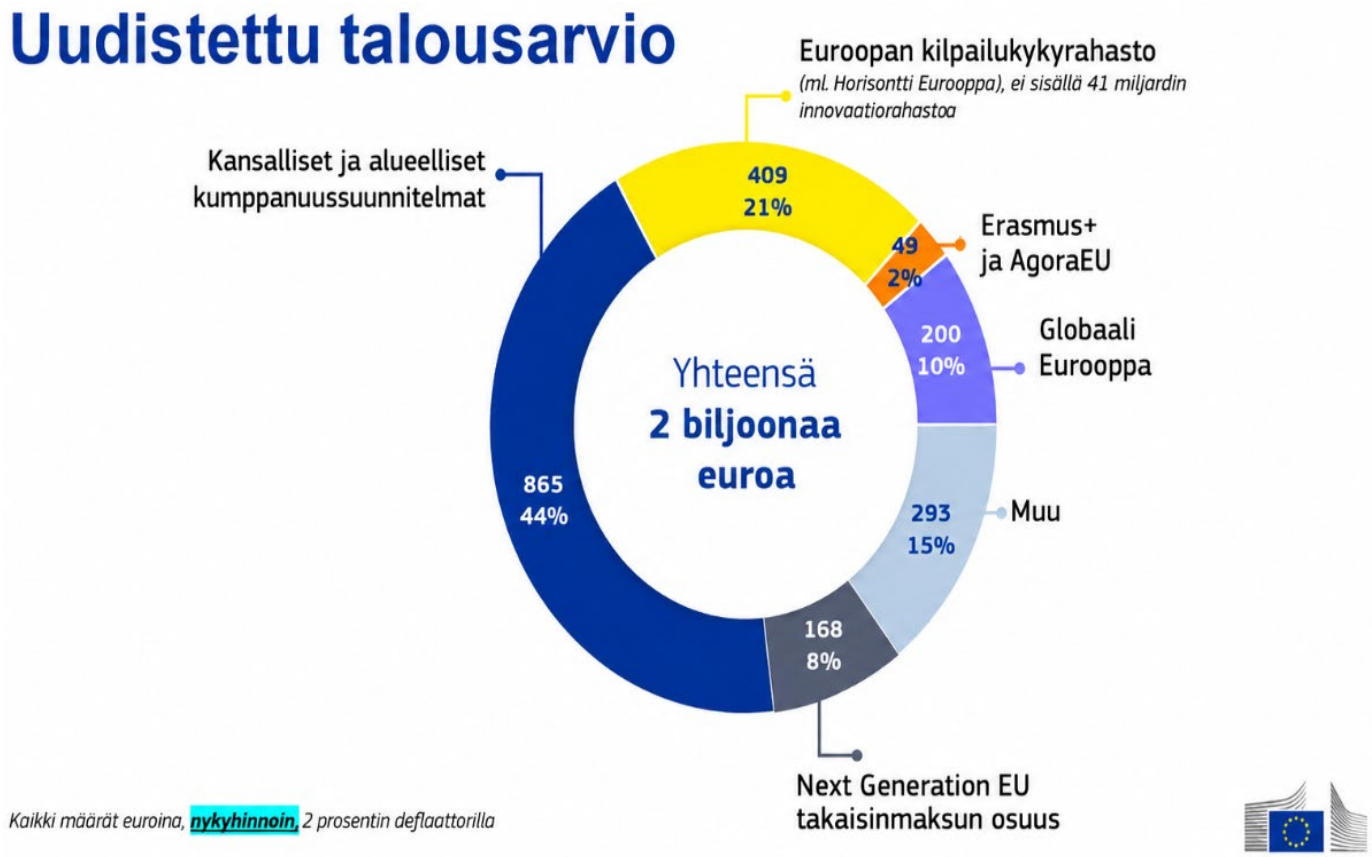
Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) kriteerit toivat Suomelle rahoituksesta puolet

Pohjois-Pohjanmaan kokonaisrahoitus vuosina 2021–2027 on yhteensä 350 milj. euroa (EU+valtio)

Suomessa *ei ole* kansallista aluekehityksen rahoitusta

EU komission budjetti*esitys* muuttaa rahoituksen painopistettä –suurimmat muutokset

- Komission esitys yhdistää aluekehittämisen ja maatalouden rahoituksen Kansalliseksi ja alueelliseksi kumppanuussuunnitelmaksi. Esitys leikkaa niiden rahoitusta kokonaisuutena noin 20%.
- Komissio esittää kilpailukykyrahoituksen yli tuplaamista nykyisestä
- Korona-aikana annettujen tukien takaisinmaksu selittää pitkälle rahoituksen kokonaistason nousua

Kumppanuussuunnitelman kansallinen hallintomalli

- Pääministeri Orpo asetti työryhmän 13.3.2026 pohtimaan kumppanuussuunnitelman hallintomallia ja mahdollisia lainsäädäntötarpeita.
- Kokoonpano VNK (pj.+siht.), MMM, SM, TEM, VM ja YM.
- Työryhmän raportti julkistettiin 12.6.2026.
- Kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelu tehtiin ilman alueellisia kumppaneita ja ilman kumppanuutta.
- Kesäkuussa VM asetti uuden ryhmän valmistelemaan NRPP:tä

Kansallinen NRPP valmistelu

- VM:n asettaman valmisteluryhmän tehtävänä on valmistella Suomen kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma ja sen toimeenpanon edellyttämä kansallinen hallintorakenne työryhmän raportin ja poliittisen linjauksen pohjalta: Ohjelman lukurakenne ja sisältö ovat kiinteästi kytköksissä toisiinsa eikä niitä voi valmistella irrallaan.
- Työryhmän jäsenet edustavat pelkästään ministeriötä: Ministeriöiden keskinäinen valmistelu ei vastaa NRPP-asetuksen tarkoitusta ja henkeä. Se muistuttaa elvytysrahaston valmistelua.
- Työryhmä on myös kiinnittänyt huomiota hallituskaudet ylittävään valmisteluun ja parlamentaariseen yhteistyöhön → **milloin esitys tuodaan parlamentaariseen käsittelyyn?**
- Poliittiset linjaukset -> seuraava hallitus-> osallistavaa valmistelua, kumppanuutta?
- Rinnakkaisia ja päällekkäisiä prosesseja: aluekehityksen suuntaviivat, alkelainsäädäntö, maakunnat 2.0,maakunnalliset rahoituskehykset, komission intressit, luvut, teemat, kulmakivet jne….

Kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma

- Aluekehityslain §17 mukaan liitot vastaavat alueensa strategisen kehittämisen kokonaisuudesta.
- Komission asetusesityksen COM (2025) 565 artikla 6 mukaan kumppanuus ja monitasoinen hallinto ovat ohjelman valmistelun ja toimeenpanon edellytyksiä.
- Liitot tulee tuoda tasavertaisiksi kumppaneiksi varsinaiseen valmisteluun välittömästi: Ministeriöiden ja alueiden yhteisen valmisteluryhmän tulisi tehdä esitys suunnitelman rakenteesta.
- Nykyisen ohjelman osaaminen liitoissa on otettava käyttöön

Kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma

- Suunnitelmassa on oltava oma luku **Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityispiirteille sekä aluekehittämisen luku**
- TEM on nimettävä hallintoviranomaiseksi NSPA ja aluekehittämisen luvulle ja lukujen valmisteluun tarvittavat alatyöryhmät on saatava töihin
- Maakunnanliitoille on annettava mandaatti käynnistää alueellinen valmistelu ohjelman sisällöistä aluekehittämisen rakenteiden kautta. Aluekehityslain §17 mukaan liitot vastaavat alueensa strategisen kehittämisen kokonaisuudesta.
- Kumppanuus vaatii aikaa ja resursseja, minkä takia asiassa ei voi aikailla. Ministeriöiden keskinäinen valmistelu ei vastaa NRPP-asetuksen tarkoitusta eikä takaa sen laatua.
- Maakunnalliset kehykset antavat tarvittavaa ennakoitavuutta ja strategista sitoutumista tilanteessa, jossa ohjelman kehyksestä jätetään asetusehdotuksen mukaisesti 25% jakamatta joustavuuden varmistamiseksi.

Kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma

- Komissio esittää, että 25% rahoituksesta jätettäisiin jakamatta ensivaiheessa, mikä lisää kohdentamisen joustavauutta komissiolle ja jäsenvaltioille, mutta aiheuttaa epävarmuutta rahoituksen saajille ja maakunnille.
- Komission esitys on saanut inspiraatiota korona-aikana tehdystä kriisivälineestä, elpymis- ja palautumistukivälineestä, RRF. Se oli erittäin keskitetysti jäsenvaltioissa totutettu ja tulosperustainen väline, jonka tosiasiallista tuloksista emme vielä tiedä. RRF-rahoituksen toteutus on saanut paljon kritiikkiä. Maakunnat eivät osallistuneet toteutukseen.

EU:n esitys monivuotiseksi rahoituskehykseksi 2028–2034 – vaikutukset aluekehittämiseen

- Komissio esittää, että **jokainen jäsenmaa laatisi oman suunnitelman yhden rahaston rahojen käyttämiseksi**
  - Suomen rahoitusosuus uudesta rahastosta olisi 9,7 mrd. €, johon sisältyisi komission esityksessä korvamerkittynä:
    - 1,6 mrd. € rajaturvallisuuteen ja sisäasioihin
    - 4,8 mrd. € maatalouden suoriin tulotukiin

- **Jäljelle jäävä 3 mrd € olisi mahdollista käyttää alueiden, kaupunkien ja maaseudun kehittämiseen kuten nyt.** Suomessa VNK:n vetämä työryhmä kuitenkin esittää linjauksena, että tämä rahoitus jaetaan toisin kuin nyt.

Kansallinen valmistelu pitää tuoda alueille

- VNK kesäkuun hallintomalliraportista annettiin 21.8. mennessä Suomessa 99 lausuntoa.
- Esimerkiksi Suomen yrittäjät katsoo, että suunnitelman valmistelu pitää käynnistää nopeasti ja nykyisiä ohjelmarakenteita tulee hyödyntää.
- Voimme yhtyä yrittäjien huoleen valmistelun hitaudesta sekä valmistelun tavasta, joka todetaan lausunnon aluksi:
- *”Samaan aikaan korostamme kuitenkin, että hallinnon yksinkertaistaminen ei saa johtaa alueellisen valmistelun ja aluekehittämisen osaamisen sivuuttamiseen. Mielestämme välittävien toimielinten määrän vähentämistä koskeva tavoite on arvioitava vaikuttavuuden kautta, ei hallinnollisena itseisarvona.”*
- Suomessa valmistelun koordinaatio on annettu VM:lle ja sen RRF:stä vastanneelle tiimille. Toistaiseksi valmistelu on tehty ministeriöissä, mikä ei meidän mielestämme vastaa komission asetusesitystä kumppanuudesta ja monitasoisesta hallinnosta (artikla 6).

Välittävien toimielinten määrän vähentämisen paine

- Maakunnan liitoissa on tällä hetkellä 14 välittävää toimielintä ja elinvoimakeskuksissa 4.
- ALKE-selonteossa todetaan, että välittävien toimielinten määrää tulisi jatkossa tarkastella ja kiinnittää huomiota kustannustehokkuuteen ja yhteistyömenettelyihin.
- NRPP hallintorakenteen työryhmän loppuraportti toteaa: …*suunnitelman toimeenpanossa mukana olevien välittävien toimijoiden määrää tulisi vähentää nykyisestä*.
- TEM on nostanut asiaa eri yhteyksissä esiin (mm. ohjaus- ja valvontakäynneillä ja NRPP-valmistelun epävirallisissa yhteyksissä).

Laajennetun työryhmän esitykset

- Maakuntien liittojen kannattaa varautua siihen, että välittävien toimielinten määrän vähentämistä koskeva keskustelu on edessä (omalla valmistellulla ehdotuksellaan?)
- Maakuntien liittojen yhteinen tavoite on säilyttää **maakunnittaiset rahoituskehykset.**
- **Välittävän toimielimen tehtävää tulee jatkossakin hoitaa maakunnan liitoissa** (tehtävää ei tule siirtää muulle organisaatiolle).
- **Käsittelevän liiton rooli** tulee säilyttää, vaikka välittävän toimielimen tehtäviä keskitettäisiin. Keskitetty VTE ei voi tarkoittaa alueen kehittämisen keskeisistä sisällöistä päättämisen keskittämistä, ja hankevalinta maakunnittaisesta kehyksestä tulee tapahtua omassa maakunnassa.
- Jokaisella suuralueella tulisi olla vähintään yksi välittävänä toimielimenä toimiva maakunnan liitto = **vähintään neljä koordinoivaa liittoa.**
    - Vastaisi välittävinä toimieliminä toimivien RR-elinvoimakeskusten lukumäärää (mikäli EVK:t jatkaisivat nykyisellä hallintorakenteella).

Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden rahoituskriteerin turvaaminen

- Pohjoisten harvaanasuttujen alueiden rahoitus mahdollistaa suuren ja aluelähtöisen rahoitussaannon Suomelle myös jatkossa
- Euroopan komission esitys rahoituskehykseksi ei tällä hetkellä vastaa Suomen ja Ruotsin EU-liittymissopimuksia.
  - Myös Euroopan unionin perussopimus velvoittaa unionia tukemaan pysyvistä olosuhdehaitoista kärsiviä alueita, kuten pohjoisia harvaan asuttuja alueita (NSPA)
- Jos Suomi ei yhdessä Ruotsin kanssa onnistu saamaan NSPA-rahoituskriteeriä komission esitykseen, sitä ei saada takaisin enää seuraavalla EU-ohjelmakaudella.
- NSPA-rahoitus perustuu Itä- ja Pohjois-Suomen erityispiirteisiin ja se pitää kohdentaa, valmistella ja toimeenpanna alueella ja alueen toimijoiden toimesta.

Kiitos!

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION